

БІОСУГГЕСТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ САМОГАРМОНІЗАЦІЇ

Кривцова Наталя Вячеславівна – к. психол. н., доктор філософії, провідний фахівець навчально-виробничого комплексу інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти ОНМедУ; засновник та директор ТОВ “Міжнародна академія психосінергетики та альфології” (МАПА)

Глобалізація кризи посилює зростання розриву між складністю сучасного світу і здатністю людини її усвідомлювати та діяти адекватно нових обставин, коли мало знати і вміти – треба не стільки безперервно поповнювати свій інформаційний скарб, а й вміти творчо його використовувати, трансформуючи в джерело створювальних сил знання особистості дослідника інформаційних ресурсів, що сприятиме зростанню адекватності її потенціальності викликам сучасності та забезпечить можливості відповідально приймати рішення і ефективно діяти в умовах крайньої невизначеності і «інформаційного хаосу». Причому криза сучасної системи освіти «великою мірою зумовлена вузькими прагматичними установками, орієнтацією на вузький дисциплінарний підхід без горизонтальних зв'язків, жорстке розмежування гуманітарних і природничо-наукових дисциплін. Наслідком такого розмежування є не лише фрагментарність бачення реальності, але й її деформація... Ми страждаємо від нездатності охопити комплексність проблем, понять зв'язки та взаємодію між речами, які знаходяться для нашої сегментованої свідомості в різних сферах» [3, с.163].

Аналіз наукових першоджерел показав, що ще в європейській науці кінця ХІХ – середини ХХ ст. була втрачена загальна інтегративна функція знання, зокрема йдеться про деформоване і залишкове знання, яке «трансформується в незнання і набуває характеру омани через стрімке зростання рівня спеціалізованих знань населення світу та руйнування їх цілісності» [28, с.49]. До того ж важливо зрозуміти, що зростання інформаційного навантаження підвищує ризики дезадаптації, деперсоналізації і дереалізації сучасної людини, веде як до втрати єдності і універсальності наукового знання, так й світогляду сучасної людини в цілому, що «розсипалося» на безліч вимірів її життєдіяльності і водночас призвело до ізольованості в цих гранично-широких сферах особистісно-професійного самовдосконалення.

Стає питання формування нового мислення і підвищення створювальних сил знання, генезис якого визначається уже не розщепленням, а логікою наукового синтезу, в якому і полягає основна місія синергетичного пізнання, де перший етап полягатиме в об'єднанні гуманітарних і природничо-наукових методик пізнання. а друга об'єднувальна стадія передбачає синтез секулярної та несекулярної моделей пізнання, причому в синтезованому пізнанні не обійтись без математики, але так саме необхідні в ньому й трансцендентно-ціннісні компоненти, досягати яких слід на основі інших пізнавальних інструментів [1, с.51].

На постнекласичному етапі розвитку наукової раціональності поступово усвідомлюється що «немає ніякої якісної та принципової різниці між предметом соціальних, гуманітарних наук і предметом природничих і точних наук. Це явища світу» [30, с. 42], а актуальним стає пошук деяких універсальних законів еволюції і самоорганізації складних систем, законів еволюції відкритих неврівноважених систем будь-якої природи [17, с. 38], що призводить до формування якісно нового типу наукового мислення - нелінійного, яке забезпечує «готовність до появи нового, до вибору із альтернатив, до неочікуваного розростання незначних флуктуацій у макроструктуру, а також розуміння можливості прискорення темпів розвитку, ініціювання процесів швидкого, нелінійного росту [5, с.143], причому «філософські основи такого мислення, адже принципи становлення, розвитку, цілісності, багатоваріантності, свободи вибору якнайкраще відповідають розумінню людського життя, що давно було усвідомлено, як у класичній, так і в некласичній філософії» [6., с.95].

За визначенням І. С. Добронравової «нове виникає в результаті флуктуацій як емерджентне, тобто, непередбачуване та не вивідне із наявного, і в той же час нове «запрограмоване» у вигляді спектру можливих шляхів розвитку, спектру відносно стійких структур-атракторів еволюції» [5, с.143]. Так, ніхто не планував мережеве суспільство та вибух інформації: це показовий випадок стихійного виникнення нових форм суспільства, причому І.Р.Пригожін підкреслює, що мережеве суспільство (“networked society”), яке співвідноситься з процесами глобалізації – це неврівноважена структура, що виникла як результат недавніх процесів у інформаційній техніці [23, с.25; 26]. Причому кажучи про біфуркацію, що формується в сучасному суспільстві, підкреслюючи складність поточних проблем і неоднозначність вибору, найбільшу загрозу існування людства він бачить у формуванні «атемпорального суспільства, що втратило пам'ять» [22, с.20]. При цьому «людське суспільство уособлює надзвичайно

складну структуру, здатну пережити велику кількість біфуркацій, що підтверджується різноманіттям культур, що склалися протягом короткого періоду людської історії. Настільки складні системи є високо чутливими щодо флуктуації» [25, с.276], завдяки чому соціальний світ розкривається як світ, у якому немає стійкості та заздалегідь передбачених закономірностей, де малі флуктуації можуть бути причиною значних дій, породжуючи як порядок, так й руйнування [24]. Адже на думку О. М. Князевої, слабкі, але «правильно організовані – так звані резонансні – впливи на складні системи надзвичайно ефективні. Складні системи виявляються селективно топологічно чутливими», причому прояв процесів самоорганізації відбуватиметься кардинально іншим чином: «синтез простих структур в одну складну відбувається завдяки встановленню спільного темпу їх еволюції» [12; 13].

За твердженням О. М. Овшинова, «соціальний порядок і соціальний хаос – це два модули соціальної системи (зокрема, й суспільства), які мають відносну самодостатність і самоорганізованість з точки зору критеріїв соціальної синергетики [відкритість системи (метаболізм), нелінійність розвитку, дисипативні структури, біфуркація, атрактор] і рівноважно-динамічної теорії; це два різних її стани» [20, с.8]. До речі поняття «атрактор» (від лат. *attrahere* – притягувати) розглядається як певний відносно стійкий стан складної системи, до якого «притягуються» нові можливості, де граничний стан її самоорганізації визначено як «суператрактор» [2, с. 123], що виявляється «матеріальним утіленням абсолютного (загальнолюдського) ідеалу, а цей ідеал уособлює абсолютну єдність в абсолютному розмаїтті бажань» [29, с. 29].

За визначенням М.М.Моїсеєва складні системи мають безліч атракторів, а їх розвиток відбувається в певному атракторі, в декотрій обмеженій «сфері тяжіння» одного зі стабільних або квазістабільних станів [19, с.123]. Причому «для конкретної системи, що взаємодіє з конкретним середовищем, існує свій атрактор – граничний стан, досягнувши який, система уже не зможе повернутися ні в один з попередніх станів. Це зумовлено тією обставиною, що вказаний граничний стан є станом максимальної стійкості для даної системи, в фіксованих умовах визначеного зовнішнього середовища» [29, с. 18]. До того ж важливо зрозуміти, що «еволюція кожної динамічної системи, незалежно від її масштабів, є її саморухом, тобто, безпосередньо керується внутрішніми, іманентними для цієї системи силами, і лише «в другу чергу» реагує на впливи середовища» [12, с. 210].

В умовах формування соціального порядку із соціального хаосу особливу роль відіграє фактор атрактора, що виступає відносно соціальних об'єктів як сила, що втягує

їх у рух назустріч майбутньому, є втіленням сукупності умов, що змушує різні елементи дисипативної системи рухатися різними траєкторіями, які наближаються одна до одної, сходяться, і, врешті-решт, опиняються в одній спільній точці» [20, с.7], а суператрактор «повинен бути кінцевим результатом взаємодії (боротьби) двох протилежних тенденцій – загальної технізації людського суспільства та його всезагальної естетизації» [29, с. 30].

В епоху глобалізації та зростання темпів розгортання інформаційно-комунікативної революції, люди усвідомлюють, що вони повинні подолати старі бар'єри (у вигляді ментальних і когнітивних стереотипів, моральних пересудів, застарілих традицій і пересудів, ідеологічних кліше і т. д.) і створити новий порядок з хаосу, який відкривається в процесі руйнування старих інститутів і структур; вони стоять перед вибором по-новому організувати цей хаос і розподілити його енергію на створення нових можливостей і перспектив буття, на становлення більш гармонійних структур і порядків» [4, с.89].

І.Р.Пригожін висловлює надію на майбутній розвиток людства і науки, висуваючи нові цілі й завдання для наукового пошуку: «знайти вузький шлях між глобалізацією та збереженням культурного плюралізму, між насиллям і політичними методами вирішення проблем, між культурою війни та культурою розуму» [22, с.18]. Це «лягає на нас як важкий тягар відповідальності», але водночас вчений доводить, що це - лише завершення процесу біфуркації як всякої форми розвитку, причому ми живемо в епоху флуктуацій, коли саме індивідуальна дія залишається суттєвою для суспільства, а людина, «якою вона є сьогодні, зі всіма її проблемами, радостями та печалями, здатна зрозуміти це і зберегти себе в наступних поколіннях» [див п.п.]. Саме тому постійно мінливе соціальне середовище потребує спеціально підготовлених людей та висуває певні вимоги як до рівня компетентності тієї чи іншої особистості, так і до її «особистісних якостей», здатності сприймати зміни, впливати на них, коли це можливо, а також впливати на себе, вибудовуючи себе [14, с.203]. Як влучно зазначив О.П.Пунченко, «одним із мегатрендів глобалізаційного світового соціуму стає освіта. І яку б історичну хвилю ми не досліджували, починаючи від витоків становлення теоретичного знання, можна констатувати як аксіому те твердження, що всі наступні хвилі цивілізації містили у своєму складі освіту як інтелектуальний горизонт відповідної епохи, неперехідний ціннісний культурно-аксіологічний феномен» [27, с. 94].

Для вирішення питання механізмів і детермінант гармонізації і самогармонізації, зокрема створювальних сил створювального знання особистості трансфесіонала, було запропоновано психотерапевтичну концептуалізацію та створено де-кілько SMART-моделей, а саме; гравітаційно-хвильову модель самогармонізації створювальних сил мультиформної єдності різницево-багатовимірних полісутнісних автопоетичних цілісностей різного походження, в тому числі розглянуто антропокультурний вимір мульти-формного об'єднання освіченої людини з Всесвітом, де в якості методологічно-методичного інструментарію було використано SMART-модель «МАПА» (Н.В.Кривцова).

Дослідження психологічних особливостей потенціалу самореалізації особистості в осіб, схильних до інноваційно-дослідницької діяльності, дозволив виявити існування трьох відносно стійких станів, а саме: S-, LS-, HS– типи/рівні режимів-атракторів потенціалу самореалізації особистості як автопоетичної системи-мережі різницево-багатовимірної полісутнісної цілісності, що визначають специфіку композиції її складових (ресурсів і резервів) та проявів в різних сферах людської життєдіяльності [15]. До того ж було встановлено, що в процесі психотерапевтичної концептуалізації виникають психологічні ситуації, де зовнішні обставини лише вивільняють психічний процес, в ході якого накопичується певний зміст і особистісний сенс ситуацій, що дає людині поштовх до особистісно-професійного самовдосконалення і самоздійснення особистості трансфесіонала. Зростає роль ресурсів синергії і композитної функції сизигії, які забезпечують ускладнення різницево-багатовимірної полісутнісної цілісності і можливості самовідновлення та водночас сприяють зростанню ресурсів самотрансценденції, що підвищує ймовірність виходу за межі існуючого «Я», а через її «злиття» з діяльністю на новому рівні підвищується і ймовірність виникнення синергійних ефектів «народження» нової цілісності, яка здатна до авто-еко-організації і сизигії з Всесвітом на різних рівнях: природному, соціальному, культурному і при організації власного життя в цілому.

Стосовно процесів гармонізації, а тим більш самогармонізації і сизигії, додамо, що незважаючи на зовнішню схожість проявів, вони не тотожні процесам самоорганізації, оскільки сизигійна самогармонізація передбачає крім структурно-системного зв'язку і зовнішньої організованості компонентів безперервне органічне взаємне увідповідальнювання їх відносин, навіть якщо мова йде про процес постійної трансформації [15]. Тому в якості інструментарію самогармонізації було використано метод біосугестії (О.Стражний). До речі у сучасних психолого-педагогічних науках

терміном «сугестивний» (від лат. *Suggestio* - навіювання) визначають напрями корекційного та педагогічного процесів, що орієнтовані на вивільнення прихованих резервів особистості і яким також позначаються різні форми емоційно забарвленого вербального (словесного) і невербального впливу на людину з метою створення певного стану (в тому числі спонукання до певних дій), що виступає одним з механізмів, який має особливу ефективність щодо зміцнення здоров'я особистості дослідника інформаційних ресурсів, в тому числі в корекції психосоматичних розладів, зокрема мовних. Йдеться про різні типи/рівні самогармонізації «детермінаційних потоків», що виводять на передній план здатність людини породжувати психологічні новоутворення, які визначають вибірковість і спрямованість її подальшого розвитку, обумовлюють різні виміри і масштаби осутнення і самоактуалізації її створювальних сил та специфіку таких психологічних новоутворень, як особистісні значення-смисли-цінності та вказують на ті елементи ситуації, в яких можна найбільш повно реалізувати себе та ставлять людину перед вибором і прийняттям рішення «тут і зараз», навіть в умовах невизначеності і інформаційного хаосу [15; 16].

Людина узагальнює інформацію і водночас пов'язує її в своєму індивідуальному розумінні в численні регуляційні схеми, що організовуються в композицію – стійку психологічну систему-мережу, яка моделює поведінку, діяльність і життя людини в цілому. Причому різноманітні форми суб'єктивного ставлення людини до дійсності – емоції та почуття – можуть бути основою нелінійності її самореалізації і говорячи про цю нелінійність, «ми опиняємося в полі суб'єктивного, проте, сама по собі самоорганізація відбувається об'єктивно» [21, с.54] так само як і самогармонізації її створювальних сил. До того ж пізнаючи світ, що саморозвивається, людина й себе повинна усвідомити певною формою, що розвивається, виникає із дисипацій, флуктуацій і біфуркацій [8, с. 163].

Розвиваючи ідеї І.А.Доннікової ми також приймаємо синергетичну метафору хаосу, яка дає підстави для досліджень самореалізації полісутнісної людини як багатовекторний (творчо-деструктивний) процес, який охоплює досягнення повноти людського буття, і його спустошення, особистісної деградації і самознищення, а також розгляду становлення людини як неможливе без проходження «точок біфуркації» і переживання переломних моментів свого життя, в яких невизначеність досягає «критичних значень» і потребує переосмислення її життєвих стратегій [10, с.31]. Причому інтерсуб'єктивний простір людської комунікації ми визначаємо через метафору хаосу, який відображає його мінливість і нелінійність, тому що як

підтверджують дослідження І.А.Доннікової, і в інтерсуб'єктивності як у нелінійному середовищі панує смислова невизначеність міжсуб'єктивних взаємодій, яка ніколи повністю не викорінюється» [10, с.33]. Дослідниця підкреслює, що суб'єкт пізнання не просто конституює реальність, яку пізнає, а стає її інтерпретатором, застосовуючи весь потенціал індивідуальних когнітивних здібностей, у зв'язку з чим, поняття «суб'єктивний» і «об'єктивний» значно втрачають традиційний смисл, оскільки розвиток людиновимірних об'єктів розглядається «зсередини» – із самого процесу.

Саме в пізнанні складного світу як цілісності, що самоорганізується, до якої належить і людина, актуалізується інтерсуб'єктивний характер пізнавальної діяльності, та саме тому доцільним вважаємо розуміння її як відношення «Я» та «Іншого», в якому «Інше» – це нерозривний від людини світ пізнання [7]. На наше глибоке переконання бінарність системи-мережі «Я-Світ» доповнюється їх мультиформною єдністю, яка стає джерелом цілісного сприйняття, відкриває можливості об'ємного мислення і полілогу освіченої людини зі світом, що створюють межу мережі їх взаємодії і ко-еволюції як структурно-функціональної єдності різницево-багатовимірних полісутнісних цілісностей різного походження, яка не стільки обмежує, але й сама залучається до складної динаміки функціонування енерго-інформаційного простору-часу самогармонізації створювальних сил створювального знання особистості трансфесіонала на різних рівнях мульти-формного об'єднання з Всесвітом.

Ми також погоджуємося з І.А.Доннікової, що саме полісутність визначає есенціально-екзистенційну невизначеність людини як принципово нестійкої істоти, ідентичність якої перестає бути «антропологічною константою», а з урахуванням її полісутності, ми так само визначаємо її як людину, здатну до нелінійної самореалізації, в ході якої вивільняється її руйнівний вплив і творчий потенціал, а також переконані, що саме така людина покликана стати і в певних умовах стає «епіцентром антропокультурної онтології, оскільки дві її сутнісні потреби – цілепокладання та самореалізація – змушують її постійно й знову створювати власне буття» [9, с.218].

До речі «створювальні сили створювального знання» особистості трансфесіонала – це характеристика як власне знання (творчого і інноваційного), його функцій (узгоджувана, синергійна та самотрансцендентна за суттю) так й являє собою емерджентну властивість освіченої людини, здатної до самоздійснення, самогармонізації і ко-еволюції в мультиформній єдності з Всесвітом. Це - інформаційний вимір ресурсності людини, що забезпечує можливість творчого самозмінювання в складному мінливому світі, які стають джерелом її самодійснення і

створювальної діяльності, де народжується цілісність смислу (або смислів) та форм його (їх) втілення, взаємозумовленість особистісних цінностей, цілей та засобів їх досягнення. Причому важливо усвідомлювати, що «замкнення ціннісного виміру соціальної самоорганізації ... в межах декількох порівняно часткових рівнів цілепокладання, призводить не до розквіту самоорганізації неявних цілей і цінностей, що протистоять особистісному свідомому цілепокладанню, ... а навпаки, до внутрішньо-системної кризи», коли система «застигає» у своєму розвитку та втрачає здатність до самоорганізації [18, с.122]. Саме тому формальна логіка суб'єкта пізнання в процесі психотерапевтичної концептуалізації доповнюється методами біосугестії (О.Стражний), що підвищує можливості самоактуалізації і самогармонізації створювальних сил особистості дослідника інформаційних ресурсів, в тому числі наукового знання і досвіду його використання, коли будь-яка інформація має потенцію перетворитися в джерело ресурсів і резервів варіативності самоздійснення освіченої людини, зокрема в можливості свідомої цілеспрямованої продуктивної нормотворчої самореалізації особистості трансфесіонала, яка здатна до самотрансценденції, авто-еко-організації і сизигії з Всесвітом на різних рівнях: природньому, соціальному, культурному і при організації власного життя в умовах кризи і інформаційного хаосу досягаючи успіху в значущих сферах життєдіяльності та навіть завдяки йому.

Отже глибинні зміни цілісного особистісно-діяльнісного стану освіченої людини призводять до саморозкриття, поновлення і вдосконалення її духовної сутності, зміцнюється здоров'я, зростає потенціал самореалізації особистості дослідника інформаційних ресурсів в різних сферах її життєдіяльності, водночас - підвищуються створювальні сили знання й готовність до самогармонізації мультиформної єдності особистості трансфесіонала з Всесвітом, розширюється сфера відносин до різних сторін буття в цілому, завдяки чому досягаються його вищі плани. До того ж йдеться про самотворіння особистості дослідника інформаційних ресурсів і самогармонізацію створювальних сил, в тому числі знання і освітніх технологій, які мають підвищувати конкурентно-спроможність сучасних фахівців, зміцнюючи здоров'я освіченої людини і автентичність людського життя, де культура стає джерелом особистісно-професійного самовдосконалення, підвищуючи людяність і добробут та водночас - людино-захисної і ресурсозбагачуючої межею гармонійного існування в цілому.

Література

1. Багдасарян В. Э. Историческая миссия синергетики. Методологические основы синергетики и ее социальные приложения. Материалы научного семинара. Вып. № 1. М.: Научный эксперт, 2010, с.47-51
2. Бранский, В. П. Социальная синергетика как постмодернистская философия истории. Общественные науки и современность. Вып.6, 1999. с. 117-127
3. Буданов, В. Г. Методология синергетики в постнеклассической науке и образовании. М.: изд-во ЛКИ, 2009, 240 с.
4. Горбунова Л. С. Філософія трансформативної освіти для дорослих: університетські стратегії і практики. Монографія. Суми: «Університетська книга», 2015, 710 с.
5. Добронравова, И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления. К.: Вид-во «Либідь», 1990, 149 с.
6. Добронравова, И. С. Нелинейное и сложное мышление. Практическая философия науки. Сумы: Университетская книга, 2017, с.92-101.
7. Донникова И.А. Культурогенная сущность социальной самоорганизации: Монография. О.: Печатный дом, 2011, 280 с.
8. Доннікова, И.А. Постнеклассическое гуманитарное знание: границы и возможности. Філософія освіти. 1(16). 2015, с. 157-167.
9. Доннікова И.А. Идентичность как феномен антропологической сложности. Наукові записки національного університету «Острожська академія». Серія «Культурологія». Вип. 17, 2016. с. 215-222.
10. Доннікова І.А. Створювальна сутність культури. Наукові записки національного університету «Острожська академія». Серія «Філософія». Вип. 16, 2014, с. 29-33.
11. Каган С.М. Синергетика и культурология. Синергетика и методы науки. СПб., 1998, с. 201-219.
12. Князева, Е. Н. И личность имеет свою динамическую структуру. 2000: URL: <http://spkurdyumov.ru/philosophy/i-lichnost-imeet-svoyu-dinamicheskuyustrukturu/>
13. Князева, Е. Н. Синергетический вызов культуре. 2000. URL: <http://spkurdyumov.ru/art/sinergeticheskij-vyzov-kulture/>
14. Кочубей Н. Синергетические концепты в нелинейных контекстах: сети, управление, образование. Саарбрюккен: Palmariun Akademik Publishing, 2013, 260 с.
15. Кривцова Н.В. Психологічні особливості потенціалу самореалізації особистості: дис. канд. психол. наук: 19.00.01. Одеса, 2018, 296 с.

16. Кривцова Н.В. Шлях до гармонії життя: теорія і практика самореалізації: монографія. Харків: Факт, 2019, 404 с.
17. Курдюмов, С. П., Князева, Е. Н. Синергетика: начала нелинейного мышления. Общественные науки и современность. Вып.2, 1993, с. 38-51.
18. Мелков, Ю. Иерархия целей и ценностей: пределы самоорганизации. Вісник Дніпропетровського університету. Філософія. №9/2. 2012, с.118-125.
19. Моисеев Н.Н. Судьба цивилизации. Пути разума. М.: Языки русской культуры, 2000, 223 с.
20. Овшинов, А. Н. Социальный порядок и хаос: динамическое равновесие (синергетический подход). Научно-методический электронный журнал Концепт. Вып.4. 2017. URL: <http://e-concept/2017/170092html>.
21. Поздняков В.М. Методологические перспективы этносинергетики. Гуманітарні студії. Вып. 19. 2013, с. 52-58.
22. Пригожин И. Р. Кость еще не брошена. Наука и жизнь. Вып.11. 2002. с. 15-20.
23. Пригожин, И. Р. Сетевое общество. СОЦИС. Вып.1, 2008, с. 24-27.
24. Пригожин, И. Р., Николис, Г. От существующего к возникающему: время и сложность в физических науках. М.: URSS, 2016, 328 с.
25. Пригожин, И. Р., Стенгерс, И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. Общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича, Ю. В. Сачкова. М.: Прогресс, 1986, 432 с.
26. Пригожин, И., Кондепуди, К. Современная термодинамика. От тепловых двигателей до диссипативных структур. М.: Мир, 2009, 461 с.
27. Пунченко О. П. Образование в системе философских ценностей: монография. Одесса, 2010, 506 с.
28. Римский, В. Л. Синергетика как сфера социальной деятельности и моделирования реальности. Методологические основы синергетики и ее социальные приложения. Материалы научного семинара. Вып. № 1. М.: Научный эксперт, 2010, с.51-61.
29. Синергетическая философия истории. Коллективная монография под ред. В. П. Бранского, С. Д. Пожарского. СПб: изд-во СПбГУ, 2009, 340 с.
30. Сулакшин, С. С. Гуманитарная и точные науки должны быть соединены. Методологические основы синергетики и ее социальные приложения. Материалы научного семинара. Вып. № 1. М.: Научный эксперт, 2010, с. 47-53.

З М І С Т

ЗНАННЯ ЯК МЕТА, ЗАСІБ ТА ЦІННІСТЬ

<i>Пунченко О.П.</i> Сущность, общественная природа и социальная ипостась знания.....	5
<i>Мелков Ю. О.</i> Створювальне знання в умовах невизначеності світу: гуманістичні стратегії вищої освіти.....	8
<i>Доннікова І.А.</i> Людиностворювальна освіта: від теорії до практики (презентація монографії «Створювальна сила знання»).....	10
<i>Айттов С.Ш.</i> Історична антропологія як сучасне філософсько-історичне пізнання та аналіз каузальності історичної динаміки.....	13

МІСІЯ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

<i>Воробьева С.В.</i> Университет 3.0 как рефлексивно-активная среда культурного инжиниринга.....	16
<i>Миненков Г.</i> Технологические формы жизни и задачи университета.....	19
<i>Нерубасська А.О.</i> «Пандемічна» освіта в Україні: системний аспект.....	20

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

<i>Кривцова Н. В.</i> Біосугестія як інструментарій самогармонізації.....	25
<i>Натаров В.П.</i> Психолого-педагогічні особливості самоосвіти студентів.....	35
<i>Малівський А.М.</i> Поетичне начало в творчості Декарта.....	38

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ

<i>Водько В.И.</i> Опыт организации некоммерческого образовательного проекта.....	41
<i>Іванова Є.М.</i> Системні аспекти agile-менеджменту.....	43
<i>Павлова О. С.</i> Діагностика сформованості результатів навчання.....	46
<i>Ковбан А.В.</i> Методи залучення студентів до навчального процесу.....	50
<i>Майборода П.А.</i> Організація дискусійного гуртка та розвиток soft skills у студентів.....	53
<i>Шевчук О.М., Поезд М.С.</i> Практична спрямованість професійної підготовки сучасних мореплавців.....	56

УДК 101

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету морського права та менеджменту
Національного університету «Одеська морська академія»
Протокол № 9 від 23 червня 2020 року

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

І.А. Доннікова, д-р філос. наук,
Н.В. Кривцова, к. психол. н.,
Є.М. Іванова, к. філос. н.,
О.С. Павлова, к. філос. н.

Створювальна сила знання / Матеріали 3-го круглого столу «Створювальне знання: гуманізм, інновація, самоосвіта», 12 червня 2020 р. / Під ред. Доннікової І. А. – Одеса: НУ «ОМА», 2020. – 58 с.

У збірнику представлені матеріали 3-го круглого столу «Створювальна сила знання», якій відбувся 12 червня 2020 року в Національному університеті «Одеська морська академія» (м. Одеса, Україна). Темі обговорення: знання як мета, засіб та цінність; сучасне філософське та наукове мислення; місія сучасного університету; філософсько-психологічні засади освітнього процесу; інноваційні освітні технології та ін.

Збірник призначено для представників різних галузей наукового і філософського знання, керівників університетів, викладачів і студентів.

Тексти представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів. За точність і достовірність викладеного матеріалу всю відповідальність несуть автори.

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПСИХОСІНЕРГЕТИКИ ТА АЛЬФОЛОГІЇ

СТВОРЮВАЛЬНА СИЛА ЗНАННЯ

МАТЕРІАЛИ

3-ГО КРУГЛОГО СТОЛУ У РАМКАХ НАУКОВО-
ОСВІТНЬОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОЕКТУ
«СТВОРЮВАЛЬНЕ ЗНАННЯ: ГУМАНІЗМ, ІННОВАЦІЯ,
САМООСВІТА»

12 червня 2020 року
м. Одеса